

การวิเคราะห์ตัวแปรที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

นางสาวรุจิรา แก้วเจริญไพศาล

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-862-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013844

17130141

AN ANALYSIS OF VARIABLES RELATED TO THE MORALE OF SECONDARY SCHOOL
TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF THE GENERAL EDUCATION
DEPARTMENT IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Rujira Kaewjaroenphisan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Research
Graduate School
Chulalongkorn University
1988
ISBN 974-568-862-2

รุจิรา แก้วเจริญไพศาล : การวิเคราะห์ตัวแปรที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (AN ANALYSIS OF VARIABLES RELATED TO
THE MORALE OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF THE
GENERAL EDUCATION DEPARTMENT IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา :
อ. ดร.ศเรก ศรีสุโข, 245 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและค้นหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จากตัวแปร 9 กลุ่ม ประกอบด้วยตัวแปรสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน ลักษณะทั่วไปของโรงเรียน ลักษณะภาพลักษณ์ตัวของครู ลักษณะของงานที่ครูรับผิดชอบ บุคลิกภาพของผู้บริหารโรงเรียน มนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความพอใจในนักเรียน สภาวะการปฏิบัติงาน และทัศนคติของครู โดยตัวแปรเหล่านี้จำแนกเป็นตัวแปรย่อย 39 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวแปรดังกล่าว ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 9 ฉบับ โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,290 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้งหมด 9 กลุ่ม สามารถรวมกันอธิบายขวัญในการปฏิบัติงานได้ประมาณร้อยละ 68 และมีตัวแปรที่ส่งผลทางตรง และส่งผลทางอ้อมต่อขวัญในการปฏิบัติงาน จำนวน 25 ตัวแปร

2. ตัวแปรที่มีปริมาณผลรวมของผลทางตรงและทางอ้อมต่อขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับตามความมากน้อย ได้ดังนี้ คือ นโยบายและการบริหาร บุคลิกภาพของผู้บริหารด้านความรับผิดชอบ บุคลิกภาพของผู้บริหารด้านการมีอำนาจอิทธิพล มนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงาน และโอกาสความก้าวหน้า โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัวนี้ ส่งผลเชิงนิมิตต่อขวัญในการปฏิบัติงาน

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา สติปัญญาศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
(Signature)

RUJIRA KAEWJAROENPHISAN : AN ANALYSIS OF VARIABLES RELATED TO THE MORALE OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : DEREK SRISUKHO, Ph.D., 245 pp.

The purpose of this research was to study the pattern of the causal model between the morale of secondary school teachers with nine sets of variables: out of school environment, school condition, teacher status, intrinsic aspects of the job, school administrator's personality, teacher relationship with colleague, student satisfaction, working enditions, and teacher's attitudes. They consist of thirty-nine variables. Data were collected by nine sets of questionnaires from the sample of 1,290 secondary school teachers under the jurisdiction of the general education department in bangkok metropolis. The data were analyzed through the method of path analysis. The major findings were as follows:

1. Twenty-five variables, showing significant direct and indirect effect, can account for the variance of secondary school teacher's morale about 68 percents.

2. The variables that have major causal effect to the secondary school teacher's morale can be listed in order as follows: school policy and administration, school administrator's responsibility, school administrator's ascendancy, teacher relationship with colleague, teacher's attitudes toward colleague, and possibility of professional progress. The variables, mentioned above, have shown positive causal effect to the secondary school teacher's morale.

ภาควิชา Educational Research

สาขาวิชา Educational Statistic

ปีการศึกษา 1987

ลายมือชื่อผู้จัดทำ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ ทั้งนี้ได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ท่านอาจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณา เป็นอย่างสูง

ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบและแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยให้สมบูรณ์ และขอบพระคุณหัวหน้าสถานศึกษา ครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จด้วยดี

ขอบคุณอาจารย์वासुกรี รัชชกุล อาจารย์อุคม ใจทัศน์กุล พี่ ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัย เป็นจำนวนเงิน 2,000 บาท

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ช่วยเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณมนตรี คุณพรรณี คุณทัศนีย์ คุณวัชรภรณ์ แก้วเจริญไพศาล และคุณพิชิต ขวัญแพรแก้ว ที่ช่วยเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

รุจิรา แก้วเจริญไพศาล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	24
ข้อตกลงเบื้องต้น	25
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	25
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	31
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
การเก็บรวบรวมข้อมูล	99
การวิเคราะห์ข้อมูล	100
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102

	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	135
ผลการวิจัย	136
อภิปรายผลการวิจัย	140
ข้อเสนอแนะ	144
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	165
ประวัติผู้เขียน	245

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจำแนกตามขนาดและระดับชื่อเสียงของโรงเรียน	85
2	ค่าความเที่ยง ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดแบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน..	89
3	ค่าความเที่ยง ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดแบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงาน	91
4	ค่าความเที่ยง ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดแบบวัดทัศนคติในแต่ละด้าน	95
5	ค่าความเที่ยง ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดแบบสอบถามบุคลิกภาพของผู้บริหารในแต่ละด้าน..	97
6	ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่นำมาศึกษาคามรูปแบบในสมมติฐาน	102
7	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทางคามรูปแบบคังสมมติฐาน	105
8	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทางคามรูปแบบซึ่งปรับปรุงใหม่ในครั้งที่ 1	111
9	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทางคามรูปแบบซึ่งปรับปรุงใหม่ในครั้งที่ 2	113
10	การ เปรียบ เทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ปรากฏ	115
11	ปริมาณผลทางตรง ปริมาณผลทางอ้อม และปริมาณผลรวมของผลทางตรงและผลทางอ้อม จากตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงาน	132
12	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทางที่ได้จากรูปแบบตามสมมติฐาน	166

ตารางที่		หน้า
13	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทางที่ได้จากรูปแบบที่ปรับปรุงใหม่ในครั้งที่ 1 ...	176
14	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทางที่ได้จากรูปแบบที่ปรับปรุงใหม่ในครั้งที่ 2 ...	180
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา	186
16	ปริมาณผลทางตรง ผลทางอ้อม ผลรวมของผลทางตรงและผลทางอ้อม จากตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อขวัญในการปฏิบัติงาน เมื่อผ่านการ ทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว	201
17	ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนนชื่อเสียงของโรงเรียนที่ได้จากการ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกตามชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร	213

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	รูปแบบความสัมพันธ์ของระบบสาขา เหตุของขวัญในการปฏิบัติงานของ ครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุง เทพมหานคร	8
2	รูปแบบของระบบสาขา เหตุของขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุง เทพมหานคร เมื่อผ่านการวิเคราะห์ คาม เทคนิควิธีวิเคราะห์ เส้นทาง	120
3	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุง เทพมหานคร จากตัวแปรสภาพ แวดล้อมทางบ้าน ความรับผิดชอบในครอบครัวของครู ทัศนคติต่อ ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน ทัศนคติต่อโรงเรียน ทัศนคติต่อวิชาชีพ และมนุษยสัมพันธ์กับ เพื่อนร่วมงาน	121
4	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุง เทพมหานคร จากตัวแปรอายุ อายุราชการ ขนาดของโรงเรียน งานรับผิดชอบที่นอกเหนือจาก การสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และโอกาสความก้าวหน้า	123
5	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุง เทพมหานคร จากตัวแปรเพศ และ ภูมิลำเนาเดิม	125
6	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุง เทพมหานคร จากตัวแปรความพอใจ ในนักเรียน และชื่อเสียงของโรงเรียน	126

7	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จากตัวแปรทัศนคติต่อ เพื่อนร่วมงาน บุคลิกภาพของผู้บริหารด้านการมีอำนาจอิทธิพล บุคลิกภาพของผู้บริหารด้านการเข้าสังคม บุคลิกภาพของผู้บริหาร ด้านความรับผิดชอบ บุคลิกภาพของผู้บริหารด้านความมั่นคงทาง อารมณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และนโยบายและการบริหาร	127
8	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จากตัวแปรสภาพ ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน และระยะเวลาดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร .	130
9	รูปแบบโดยสรุปของระบบสาเหตุของขวัญในการปฏิบัติงานของ ครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร	137